

РЕЦЕНЗИЯ

**докторски дисертационен труд на гл. ас. Юри Динев Вълев,
на тема: „Визуализирана методика за начално обучение по конен
спорт”, за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор” по научната специалност „Теория и методика на
физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика
на лечебната физкултура)”,
Професионално направление 1.7. „Спорт”**

Рецензент: доц. Лъчезар Захариев, доктор

Най-древният спорт в съвременната история на човечеството – конния спорт, в много страни на света заема едно от водещите места в системата на спорта и физическото възпитание.

Причините за това са много – традиции, национална култура, атрактивност, възможности да ангажира в работен режим голяма част от мускулните групи на човешкото тяло, пряка връзка на човека с природата, лечебните и рекреативни свойства. Практикуването на конния спорт оказва всестранно, положително въздействие върху функционалното състояние на сърдечно съдовата, дихателна, нервна системи. Същевременно съдейства и за развитие, и усъвършенстване на редица физически качества като: издръжливост, сила, бързина, равновесие и др. Конният спорт има всестранно възпитателно въздействие и формира комплекс от личностни и психологически качества.

За България, конният спорт е традиционен, дълбоко свързан с нашата история. Той става все по-популярен с неговото разнообразие и съвременни разновидности.

Необходимостта от все по-задълбочен научен подход, който да обхваща всички страни на състезателната и тренировъчната дейност е с непреходна актуалност. Несъмнено тук се причисляват и различни

методики за начално обучение в конния спорт, където тези характеристики се свързват с активното тяхно популяризиране и конкретно разработване.

Ето защо е целесъобразно да има постоянен анализ на дейностите свързани със състезателната дейност и целия тренировъчен процес на изграждане на един състезател. От тази позиция авторът е насочил вниманието си към разработване на визуализирана методика за началното обучение в конния спорт.

Постепенно от класическата теория на конния спорт, която се базира изключително на богатия практически опит, натрупан от поколения талантиливи ездачи, се преминава към теория, основаваща се на експериментална работа, която трябва да е постоянен спътник и в развитието на тази тематика.

Представеният за рецензия труд е разработен от един от водещите специалисти по конен спорт. Докторантът Юри Вълев е М.С., бивш член на Н.О. по конен спорт, печелил е медали от различни международни и национални първенства и турнири. Натрупаният опит, както и интересите към проблемите на тази със сравнително богата история дисциплина у нас, са го насочили към тази научна разработка.

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд е в обем от 159 страници. Съдържа 31 таблици, 18 фигури и всички използвани анкети, а така също и 36 страници приложения. В структурно отношение дисертационния труд съдържа увод, постановка на проблема, работна хипотеза, цел, задачи, организация и методика на изследването, описание на всички анкети, резултати от изследването и анализ, изводи и препоръки.

Ползваната литература включва 68 източника – 31 на кирилица, 37 на латиница и литература на електронен носител 22.

Дисертационният труд е посветен на една малко изследвана у нас област на научното познание, каквато е конния спорт.

В теоретичната част, постановка на въпроса авторът на дисертационния труд е извършил подробен и обстоен литературен анализ с 4 основни направления, касаещи разглежданата тематика, а именно: характеристика на конния спорт, въведение в педагогическите аспекти на обучението, иновативни методи и средства за съвременно обучение и обзор на обучението по конен спорт.

В „Теоретичната постановка на проблема” дисертантът много компетентно и задълбочено анализира различните теоретични постановки, касаещи педагогическите аспекти на обучението в конния спорт. В логическа последователност и изчерпателно са разкрити особеностите в обзора на обучението по конен спорт в страната и чужбина. Следва отделно да се отбележи, че изведените научни обобщения за иновативните методи и средства за съвременно обучение имат научен принос както за теорията, така и за практиката.

Във втора глава е определена хипотезата, поставени са целта и 5 конкретни задачи за решаване. Посочен е и обекта на изследването до всички 67 регистрирани клуба, прилагайки експертна оценка за обосноваване ефективността от предложената методика. За решаването на задачите, постигането на целта и доказването на хипотезата е приложена комплексна методика от оригинални и адаптирани надеждни методи. Получените резултати са обработени чрез вариационен и сравнителен анализ, използвайки графичния метод.

В трета глава са анализирани резултатите от изследването. В началото авторът определя структурата и съдържанието на визуализираната методика за начално обучение по конен спорт. Изграждането ѝ се състои от 175 методични единици, предлагащи

системни знания за изграждане на двигателни навици и умения от „нулево” ниво до самостоятелна езда. Предлага се съдържанието на новата методика в 7 модула, със 175 структурни методични единици, които са онагледени с тестово съдържание и фотоси за презентация на 793 слайда. Всички структури на седемте модула са оценявани по пет критерия:

1. Обем на предлаганите знания.
2. Оценка за качеството на предлаганите знания.
3. Оценка за онагледяването на материала.
4. Оценка за необходимостта и актуалността на материала.
5. Комплексна оценка формирана от общите оценки по първите 4-ри критерия.

Приложена е 10 степенна скала за оценка с точност до 1 бал.

Предложените 7 модула са съдържателно структурирани както следва:

1. Основни познания за коня.
2. Отглеждане на коня.
3. Екипировка в конния спорт.
4. Оседлаване на коня.
5. Начално обучение по езда.
6. Упражнения за физическа и специализирана подготовка.
7. Контрол на подготовката за начално обучение.

На базата на разработената иновативна структура на учебния материал е съставено и съдържанието на визуализираната методика за начално обучение. Съдържанието на методиката е представено на CD на 22 файла, съдържащи 793 слайда, което представлява огромен обем информация. Това обстоятелство затруднява представянето на хартиен носител според автора. В дисертационния труд е разработена методика за комплексен контрол на началното обучение по конен спорт. В него влиза контрол на всички основни 7 модула. Така

например за контрола по теоретическата подготовка се предлага система от комбинирани въпроси, а така също и таблица за оценка. Що се отнася до контрола на общо физическата подготовка са предложени 3 теста, а именно, дълбочина на наклона, гладко бягане 30 м. с „летящ старт”, дълъг скок от място. Детайлно е представен контрола на специализираната подготовка, която се разделя на 3 нива в зависимост от степента на сложност на основните специализирани средства, а така също от степента на усвояване на материала. Дава се експертна оценка на дисциплините „прескачане на препятствия” и „обездка” по 6-то балната такава по методика утвърдена от БФКС.

В края на дисертационния труд е извършена експертна оценка на визуализираната методика за начално обучение. Проведено е анкетно изследване с 43 броя известни български специалисти по конен спорт от 67 клуба. Резултатите са представени в графичен вид, обобщавайки цялостна оценка за предлаганата методика и система за комплексен контрол е 94%. Треньорите дават най-висока оценка от 96% по критерия „необходимост и актуалност на методиката”. Оценките на състезатели и инструктори по всички 4 критерия са в интервал от 92 до 96%.

На базата на анализа на резултатите от изследването са изведени много подробни изводи и препоръки. Посочена е относително богата библиографическа справка. Накрая на дисертационния труд са приложени и четири приложения.

Дисертационният труд съдържа определени научни, теоретични и практически приноси за конния спорт. Разширена е теоретичната концепция водеща до мотивация при децата, юношите и възрастните хора, без значение на възрастта да се занимават с този спорт.

Един от най-значимите научни приноси на дисертационния труд е разкриването на визуализирана методика за начално обучение в конния спорт.

По темата на дисертацията авторът има две участия в научни конференции в Национална спортна академия и една публикация в сп. „Спорт и наука”.

Положителен според мен е факта, че авторът се е съобразил с повечето от направените препоръки на вътрешната защита, което е подобрило качеството на труда на докторанта.

Накрая си позволявам да задам два конкретни въпроса към автора, а именно:

1. Дали конния спорт представлява една сложна детерминирана система?

2. До каква степен възрастта на занимаващите се и възрастта на коня влияе на началното обучение в конния спорт?

Като изхождам от научните достойнства и приноси на дисертационния труд и компетенциите на докторанта Юри Динев Вълев предлагам да му бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор”.

Рецензент:

/доц. Л. Захариев, доктор/

19.08.2014 г.

София